

Deltaprogramma

Deltabeslissingen

De unieke ligging van Nederland aan de monding van grote rivieren is de bron van onze welvaart. De zee, de vele waterlopen en de grote meren geven echter bij tijd en wijle ook overlast en kunnen zelfs bedreigend zijn. Ons land kent een lange geschiedenis van overstromingsrampen. Op andere momenten is sprake van watertekorten, met economische schade als gevolg. We hebben veel meer mensen en economische waarden te beschermen dan een jaar of vijftig geleden. Ook meten we dat de zeespiegel stijgt, de bodem daalt en neerslagpatronen veranderen. Dat stelt Nederland voor nieuwe opgaven om veilig en vitaal te blijven. Een samenhangende set deltabeslissingen biedt een gedegen voorbereiding op de toekomst, met nieuwe kaders en normen voor maatregelen. Daarmee blijven we aan de delta werken en spelen we tijdig in op ontwikkelingen. Zo blijft Nederland veilig en goed voorzien van zoetwater en blijven onze economie en leefomgeving profiteren van de gunstige ligging in de delta.

De beslissingen om Nederland veilig en leefbaar te houden

De deltagoedkoopcommissaris stelt, overeenkomstig zijn wettelijke opdracht in de Deltawet, een nieuwe aanpak voor om Nederlanders en de Nederlandse economie goed te blijven beschermen tegen te veel en te weinig water. Deze aanpak is in lijn met de voorgaande Deltaprogramma's sinds 2010. De voorgestelde deltabeslissingen bieden een set samenhangende kaders, normen en structurende keuzen om de waterveiligheid te verbeteren, watertekorten te beperken en Nederland robuuster en minder kwetsbaar voor extreme weersomstandigheden te maken. Daar moeten wij de komende 35 jaar hard aan werken.

Centrale onderdelen van de voorgestelde deltabeslissingen zijn de introductie van een risicobenadering in het waterveiligheidsbeleid, de introductie van voorzieningenniveaus om de beschikbaarheid van zoetwater te verbeteren en transparant te maken en gerichte investeringen ter verbetering en bestuurlijke afspraken over de ruimtelijke inrichting om Nederland robuuster en minder kwetsbaar te maken. Daarnaast voorzien de voorgestelde deltabeslissingen in structurende keuzen voor twee sleutelgebieden waar meerdere opgaven samenkomen: het IJsselmeergebied en de Rijn-Maasdelta. De voorstellen voor de deltabeslissingen bieden hiermee samenhangende kaders en keuzen om de waterveiligheid, de zoetwaterbeschikbaarheid en de klimaatbestendigheid van onze delta te verbeteren in

de periode vanaf nu tot 2050 en geven ook de richting aan voor de periode daarna.

Deltabeslissing Waterveiligheid

De deltagoedkoopcommissaris stelt voor over de waterveiligheid te beslissen dat:

- het Rijk de eerder gekozen risicobenadering voor de waterveiligheid (zie DP2014) op korte termijn verankert in het rijksbeleid;
- voor iedereen in Nederland achter dijken en duinen voor 2050 ten minste een beschermingsniveau van 10^{-5} geldt (waarmee de kans op overlijden door een overstroming niet groter dan 1:100.000 per jaar is) en meer bescherming wordt geboden op plaatsen waar sprake kan zijn van:
 - grote groepen slachtoffers en/of
 - grote economische schade en/of
 - ernstige schade door uitval van vitale en kwetsbare infrastructuur van nationaal belang;
- het gewenste beschermingsniveau een vertaling krijgt in nieuwe normspecificaties voor primaire waterkeringen, uitgedrukt in een overstromingskans per dijktraject volgens zes klassen van 1:300 tot 1:100.000 (bijlage 1, DP2015);
- deze nieuwe normspecificaties per dijktraject de basis vormen voor wettelijke verankering van nieuwe overstromingskansnormen in de Waterwet, in plaats van de huidige overschrijdingskansnormen per dijkkring;
- het Rijk ernaar streeft deze wettelijke verankering in 2017 gereed te hebben;

- de normspecificaties ook al voorafgaand aan de wettelijke verankering als grondslag kunnen dienen voor het ontwerp van waterveiligheidsmaatregelen, na inwerking-treding van de tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan (naar verwachting vanaf 2015);
- het Rijk het wettelijk toets- en ontwerpinstrumentarium aanpast aan het nieuwe waterveiligheidsbeleid;
- de volgende landelijke toetsing van primaire waterkeringen (vanaf 2017) plaatsvindt op basis van het nieuwe waterveiligheidsbeleid, de nieuwe normen en het bijpassende, vernieuwde toetsinstrumentarium;
- conform de Waterwet iedere twaalf jaar over de doeltreffendheid en de effecten van het nieuwe veiligheidsbeleid wordt gerapporteerd aan de Staten-Generaal;
- hieraan gekoppeld iedere twaalf jaar wordt bezien of aanpassingen van de normen nodig zijn als wezenlijke veranderingen zijn opgetreden in de onderliggende aannamen;
- het beschermingsniveau in principe door preventie van overstromingen tot stand komt, door zandsuppleties op het kustfundament, duinen, dijkversterkingen, rivierverruiming en stormvloedkeringen;
- in specifieke gevallen – waar preventieve maatregelen zeer kostbaar of maatschappelijk zeer ingrijpend zijn – de mogelijkheid bestaat om te kiezen voor een ‘slimme combinatie’ van preventieve maatregelen, ruimtelijke inrichting en aanvullende rampenbeheersing om het beschermingsniveau te bereiken;
- voor een dergelijke ‘slimme combinatie’ ook goedkeuring van de minister nodig is, omdat het beschermingsniveau tot stand komt door een combinatie van maatregelen in plaats van uitsluitend door preventie;
- bij toepassing van een ‘slimme combinatie’ per geval een maatwerkafpraak tot stand komt over taken, verantwoordelijkheden en bekostiging;
- het uitgangspunt voor de hiervoor genoemde maatwerkafpraak is dat voor de toepassing van een ‘slimme combinatie’ middelen beschikbaar worden gesteld vergelijkbaar met de besparing die op het budget voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma ontstaat, doordat minder maatregelen worden getroffen die in aanmerking komen voor subsidiëring uit dat budget;
- beheer en onderhoud van de keringen door de waterbeheerders worden gecontinueerd, gericht op het in stand houden van de huidige fysieke staat;
- het streven is dat alle primaire waterkeringen in 2050 aan de nieuwe normen voldoen;
- de programmering van maatregelen in het Deltaplan Waterveiligheid plaatsvindt in overleg met de betrokken overheden, waarbij het veiligheidsrisico de basis voor de prioritering vormt;
- de maatregelen voor waterveiligheid waar mogelijk een integrale uitvoering krijgen, rekening houdend met gebiedsontwikkeling en een tijdige aanpak van het veiligheidsrisico.

Deltabeslissing Zoetwater

De deltagoedkoopcommissaris stelt voor over zoetwater te beslissen dat:

- voldoende zoetwater een gedeelde verantwoordelijkheid is en samenhangende inspanningen vereist in het hoofdwatersysteem, het regionale watersysteem en bij de gebruikers;
- de betrokken overheden in overleg met de gebruikers voorzieningenniveaus voor zoetwater afspreken, door de beschikbaarheid (bandbreedte) en waar relevant ook de kwaliteit van zoetwater zo helder en voorspelbaar mogelijk te maken voor normale en droge omstandigheden, in aanvulling op de Nationale Verdringsreeks;
- het Rijk het principe van voorzieningenniveaus en de bijbehorende nationale spelregels verankert in het rijksbeleid;
- in 2021 voor alle gebieden en het hoofdwatersysteem voorzieningenniveaus zijn afgesproken en vastgelegd;
- in 2018 in het Deltaprogramma een tussenevaluatie plaatsvindt van het proces, de spelregels, de beschikbare instrumenten om de afspraken te borgen en het ambitieniveau;
- het Rijk en de waterschappen de zoetwatervoorziening robuuster maken met een aantal gerichte investeringen in het hoofdwatersysteem en de regionale watersystemen, om de aanvoer en buffering van zoetwater te verbeteren en verzilting tegen te gaan, zoals opgenomen in het Deltaplan Zoetwater;
- overheden en gebruikers afspraken maken om de vraag naar zoetwater te beperken en de kwetsbaarheid voor droogte en verzilting te verminderen door zuiniger en efficiënter watergebruik;
- de overheden en gebruikers de benodigde maatregelen treffen op basis van wederzijdse inzet naar belang en optimale (kosten)effectiviteit van het totale pakket per regio;
- de programmering van maatregelen voor zoetwaterbeschikbaarheid in onderlinge samenhang en met prioritering op basis van urgentie plaatsvindt;
- maatregelen voor zoetwater waar mogelijk een integrale uitvoering krijgen, rekening houdend met gebiedsontwikkeling.

Vijf nationale doelen van het zoetwaterbeleid zijn hierbij het uitgangspunt:

- een gezond en evenwichtig watersysteem in stand houden en bevorderen;
- cruciale gebruiksfuncties beschermen: drinkwater (volksgezondheid), energie, kwetsbare natuur en waterkeringen (beide inclusief het beperken van klink en zetting);
- de concurrentiepositie van waterafhankelijke sectoren in Nederland bevorderen;
- het beschikbare water effectief en zuinig gebruiken;
- waterkennis, -kunde en -innovaties voor de zoetwaterdoelen ontwikkelen.

Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie

De deltacommissaris stelt voor over ruimtelijke adaptatie te beslissen dat:

- Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de gezamenlijke ambitie vastleggen dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht en bij (her)ontwikkelingen geen extra risico op schade en slachtoffers ontstaat voor zover dat redelijkerwijs haalbaar is;
- klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk in 2020 onderdeel is van het beleid en handelen van deze partijen, door bij hun regionale en lokale ruimtelijke afwegingen de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid van het eigen plangebied te analyseren ('weten'), de resultaten van deze analyse te vertalen in een gedragen ambitie en een adaptatiestrategie met concrete doelen ('willen') en de beleidsmatige en juridische doorwerking van deze ambitie te borgen voor uitvoering ('werken');
- ieder van deze partijen aan de overeengekomen gezamenlijke ambitie invulling geeft op basis van de eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- deze partijen hiervoor een aantal generieke uitgangspunten hanteren, zoals beschreven in onderstaande toelichting en bijlage 2;
- de watertoets zijn wettelijke verankering als procesinstrument behoudt en de toepassing vroeg in het ruimtelijk proces plaatsvindt;
- de overheden gezamenlijk de Handreiking ruimtelijke

adaptatie en een Stimuleringsprogramma ruimtelijke adaptatie beschikbaar stellen als ondersteunende instrumenten voor het realiseren van de ambitie;

- het Rijk ervoor zorgt dat nationale vitale en kwetsbare functies uiterlijk in 2050 beter bestand zijn tegen overstromingen (zie interdepartementale afspraken in bijlage 3) en daarvoor zo nodig in 2020 of zoveel eerder als mogelijk beleid en regelgeving heeft vastgesteld;
- in 2017 en daarna regelmatig in het Deltaprogramma een evaluatie plaatsvindt over de voortgang van de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting en de instrumenten die beschikbaar zijn om de ambitie te realiseren.

Deltabeslissing IJsselmeergebied

De deltacommissaris stelt voor over het IJsselmeergebied te beslissen dat:

- het Rijk de eerder gemaakte keuze om de waterafvoer te laten plaatsvinden met een combinatie van pompen en spuien bij de Afsluitdijk, verankert in het rijksbeleid;
- het Rijk de eerder gemaakte keuze om het gemiddelde winterpeil in het IJsselmeer met deze combinatie van pompen en spuien tot 2050 op het huidige niveau te handhaven verankert in het rijksbeleid;
- het gemiddelde winterpeil van het IJsselmeer na 2050 alleen als dit noodzakelijk en kosteneffectief is beperkt meestijgt met de zeespiegel (10-30 cm);
- het Rijk de beleidsmatige reservering in het buitendijkse

gebied voor een stijging van het winterpeil van het IJsselmeer van 1 meter vervangt door een reservering voor een mogelijke stijging met 10-30 cm;

- het Rijk de keuze voor flexibel peilbeheer in het IJsselmeer, het Markermeer en de Zuidelijke Randmeren verankert in het rijksbeleid, om het wateraanbod robuuster te maken;
- het Rijk via wijziging van het Nationaal Waterplan vastlegt dat het zomerpeil in het IJsselmeer, het Markermeer en de Zuidelijke Randmeren op langere termijn mogelijk een grotere bandbreedte krijgt, waarbij het tot 30 cm boven het huidige streefpeil kan stijgen (waterbuffer van 40-50 cm);
- de oevers zoveel mogelijk een flexibele inrichting krijgen, in combinatie met lopende dijkversterkingen, zodat ze bestand zijn tegen toekomstige grotere peilwisselingen;
- investeringen in de zoetwatervoorziening stapsgewijs inspelen op veranderingen in het klimaat en de vraag, met een samenhangende set maatregelen in het hoofdwatersysteem, de regionale systemen en bij de gebruikers;
- overheden en gebruikers in het voorzieningsgebied van het IJsselmeer, het Markermeer en de Zuidelijke Randmeren de vraag naar zoetwater beperken en de kwetsbaarheid voor droogte verminderen door het water zuiniger en efficiënter te gebruiken.

Deltabeslissing Rijn-Maasdelta

De deltacommissaris stelt voor over de Rijn-Maasdelta te beslissen dat:

- voor de lange termijn (tot 2100) een maatgevende afvoer van maximaal 18.000 m³/s voor de Rijn en 4.600 m³/s

voor de Maas het uitgangspunt voor de waterveiligheid blijft;

- het Rijk in het rijksbeleid de vastgestelde afvoerverdeling over de Rijntakken handhaaft tot 2050, zoals eerder gekozen;
- het Rijk in 2017 in overleg met provincies en waterschappen beslist of het wijzigen van de afvoerverdeling na 2050 als mogelijkheid open blijft of vervalt, op basis van aanvullend onderzoek;
- het Rijk de eerder gemaakte keuze om de Rijn-Maasdelta ook op lange termijn te blijven beschermen met een afsluitbare open stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg verankert in het rijksbeleid en de waterpeilen die daarbij horen als uitgangspunt dienen voor alle ruimtelijke en economische ontwikkelingen rond de Nieuwe Waterweg en buitendijkse bebouwing;
- onderzoek plaatsvindt naar de mogelijkheden om de effectiviteit van de bestaande Maeslantkering te verbeteren;
- waterberging in de Grevelingen vervalt als mogelijkheid om de waterveiligheid rond Hollandsch Diep, Haringvliet en de Merwedens in de toekomst op orde te houden.

Beslissing Zand

De deltacommissaris stelt voor over het zandige systeem te beslissen dat:

- het principe 'zacht waar het kan, hard waar het moet' het uitgangspunt blijft voor het op orde houden van de kustveiligheid, door zandsuppleties uit te voeren op het kustfundament;
- extra monitoring, onderzoek en de uitvoering van pilots plaatsvinden, om beter te kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen die van invloed zijn op het zandige systeem en suppleties effectiever en kosten-efficiënter in te kunnen zetten ('lerend werken');
- de zandbalans van het zandige systeem op orde blijft en het kustfundament duurzaam in evenwicht blijft met de zeespiegelstijging door de omvang van de zandsuppleties zo nodig te vergroten. Het is wenselijk dat zandsuppleties niet alleen bijdragen aan het handhaven van de kustlijn (het primaire doel), maar ook zoveel mogelijk aan lokale en regionale doelen voor een economisch sterke en aantrekkelijke kust, op basis van het financieringsprincipe uit het Nationaal Kader Kust.

De beslissing Zand heeft betrekking op het zandige systeem en het kustfundament. Tot het zandige systeem behoren de zandige delen van de Zuidwestelijke Delta, de Hollandse kust en het waddengebied, inclusief Westerschelde, Oosterschelde, Waddenzee en Eemsmonding. Het kustfundament is de zone vanaf de dieptelijn op NAP-20 meter in zee tot de binnenduintrand.

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma is een nationaal programma. Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen werken hierin samen met inbreng van de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Het doel is om Nederland ook voor de volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater.

De deltacommissaris bevordert de totstandkoming en de uitvoering van het Deltaprogramma. Hij doet jaarlijks een voorstel voor het Deltaprogramma aan de Ministers van IenM en EZ. Dit voorstel bevat maatregelen en voorzieningen ter beperking van overstromingen en waterschaarste. Het Deltaprogramma wordt ieder jaar op Prinsjesdag aan de Staten-Generaal aangeboden.

Het Deltaprogramma kent negen deelprogramma's:

- Veiligheid
- Zoetwater
- Nieuwbouw en Herstructurering
- Rijnmond-Drechtsteden
- Zuidwestelijke Delta
- IJsselmeergebied
- Rivieren
- Kust
- Waddengebied

www.rijksoverheid.nl/deltaprogramma
www.deltacommissaris.nl

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Economische Zaken

September 2014